

тварин з більш-менш позитивною конотацією (*їжак, ведмідь, вовк* тощо) в образі-еталоні є типовою, оскільки сама країна, враховуючи її історію, відзначається стійкістю й войовничістю.

Актуалізація такої тварини, як *корова* в українському варіанті фразеологізму пов'язана із певним символізмом, оскільки з давніх-давен корова у слов'ян – це годувальниця, яка рятує родину в найскрутніші часи, її ототожнюють з позитивними рисами, тоді як в Німеччині корову порівнюють з людьми, які повільно думають, не розуміють, погано знають свою справу: *soviel von etwas verstehen, wie die Kuh vom Sonntag* – знатись на чомусь, як сліпий на кольорах; *der Mensch ist wie eine Kuh, er lernt immer was dazu* – вік живи, вік учись; *dastehen wie die Kuh vor dem neuen Tor* – вирічатись як теля на нові ворота; *etwas passt jemandem hinein, wie eine Kuh in die Akademie* – щось пристало кому-небудь як свині наритники [1, с. 414]. Таким чином, в українській культурі образ-еталон актуалізується через іншу тварину (*теля, свиня*), яка не є настільки шанованою і може нести навіть негативну конотацію. У деяких випадках фразеологізм із зоонімічним компонентом, який є образом-еталоном в німецькій мові, не знаходить свого відповідника в українській мові і тому при перекладі цей компонент втрачається.

Досить часто образ-еталон втілює в собі певний символ, який і є визначальною одиницею порівняльної частини. Загальновідомо, що символ є невід'ємним компонентом фразеологічної одиниці. Символіка – поняття загальнолюдське і національно-специфічне, етногенетичне. Символ як явище, має універсальний загальнолюдський характер і водночас виражається на рівні національної свідомості народу і є його загальнокультурним надбанням, що передається з покоління до покоління. Саме в символах відбиваються національні традиції, звичаї, обряди, вірування, національні риси характеру, історія тощо. Словесна символіка народу виступає важливим чинником творення національно-культурної картини світу [4, с. 342].

Так, образ (символ) *свині* є досить суперечливим в обох культурах. В українців свиня асоціюється з фізичним брудом та моральною деградацією: *брудний як свиня; напився як свиня; підкласти комусь свиню* (завдати прикрощів, неприємностей, вчинити підступно, напакостити). Також свиня є символом жадібності, нахабства, впертості, нечистих, гріховних людських бажань і звичок: *посади свиню за стіл, а вона й ратиці на стіл; свині тільки рило просунути – а там і вся пролізе; якби свині роги – вона б людеі поколола*. І хоча в уявленні українців свиня також є символом плодючості й достатку, але у фразеології це не відобразилося.

У німців, з огляду на роль свині в житті давньонімецького населення та її відображення у звичаях країни й у мові, образ цієї тварини є перш за все символом достатку, щастя та удачі: *Schwein haben* – мати щастя, удачу; *Er hat großes Schwein gehabt!* (розм.) – Йому страшенно пощастило!; *Das nenne ich Schwein!* (розм.) – Оце так щастя привалило! Тим не менше, у німецькій мові чимало порівняльних фразеологізмів з компонентом «свиня», які мають негативну конотацію: *bluten wie ein Schwein* (груб.) – стікати кров'ю; *schwitzen wie ein Schwein* – сильно потіти; *wie das Schwein aus dem Stall fortlaufen* (wie die Schweine vom Troge aufstehen) – піти, залишивши повний безлад після себе; *voll (besoffen) wie ein Schwein* (груб.) – дуже п'яний; *schreien wie ein gestochenes Schwein* (груб.) – кричати як різаний тощо [5].

Висновки. Національно-культурна семантика особливо помітно виражена у фразеологічних одиницях. Фразеологізми не лише зберігають пам'ять про образну мотивованість значення й про мотиви вибору образу, а й здатні накопичувати й передавати цю пам'ять з покоління до покоління, тому без досліджень культурологічного компонента фразеологічного складу мови неможливо створити повне уявлення про культурно-національний менталітет. Національну мовну специфіку вказаних одиниць складають внутрішній образ, який лежить в основі одиниць, семантика і структура фразеологічної одиниці, лексичний склад і стилістичні характеристики. Цей внутрішній образ втілюється в стереотипи, символи, образи, еталони, зрозуміти які можна лише завдяки володінню не лише мовними, а й загальнокультурними знаннями. Саме еталон є тією невід'ємною частиною порівняльної фразеологічної одиниці, яка передає всю її образність. Кожен народ має свій, притаманний йому арсенал еталонів, в чому ми впевнилися на прикладі порівняльного аналізу німецьких й українських порівняльних фразеологізмів. Даний аспект є відкритим для подальшого вивчення, оскільки проблема пошуку спільного й відмінного у фразеологічній картині обох мов є недостатньо вичерпаною.

Література:

1. Гаврись В. І. Німецько-український фразеологічний словник: том 1-й / В. І. Гаврись, О. П. Пророченко. – К. : Рад. шк., 1981. – 416 с.
2. Мізін К. І. Компаративні фразеологічні одиниці сучасної німецької мови: шляхи утворення та ідеографія: автореф. дис. на здобуття наук. ст. канд. філол. наук: спец. 10.02.04 / Костянтин Іванович Мізін. – Київ : КНЛУ, 2004. – 19 с.
3. Мізін К. І. Проблеми фразеографічної фіксації німецьких усталених порівнянь у двомовному словнику [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eprints.zu.edu.ua/3685/1/05mkpids.pdf>
4. Школяренко В. І. Критерії встановлення національно-культурної специфіки фразеологізмів німецької мови VIII–XVII ст. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://otherreferats.allbest.ru/languages/d00211803.html>
5. Буренкова С. В. Зооморфные образы немецкой и русской фразеологии [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://cyberleninka.ru/article/n/zoomorfnye-obrazy-nemetskoj-i-russkoj-frazeologii>

УДК 811.111'37'42

О. В. Луньова,

Чорноморський державний університет ім. Петра Могили, м. Миколаїв

ЛІНГВОДИСКУРСИВНІ ОСОБЛИВОСТІ ПУБЛІЧНИХ ВИСТУПІВ РОНАЛЬДА РЕЙГАНА

У пропонованій статті розглядаються лінгводискурсивні особливості публічних виступів Р. Рейгана. Аналізуючи промови президента США, виділяються основні теми його виступів, основні концепти та цінності, до яких він апелює, основні стратегії і тактики, якими користується для досягнення окремих цілей і задач.

Ключові слова: дискурс, мовна особистість, стратегії, тактики, лінгводискурсивні особливості, стилістика, імперія зла.

ЛИНГВОДИСКУРСИВНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ПУБЛИЧНЫХ ВЫСТУПЛЕНИЙ РОНАЛЬДА РЕЙГАНА

В предложенной статье рассматриваются лингводискурсивные особенности публичных выступлений Р. Рейгана. Анализируя речи президента США, выделяются основные темы его выступлений, основные концепты и ценности.

ти, к которым он апеллирует, основные стратегии и тактики, которые он использует для достижения отдельных целей и задач.

Ключевые слова: дискурс, языковая личность, стратегии, тактики, лингводискурсивные особенности, стилистика, империя зла.

LINGUISTIC-DISCURSIVE FEATURES OF RONALD REAGAN'S PUBLIC SPEECHES

This paper deals with the linguistic-discursive features of Ronald Reagan's public speeches. While analyzing the USA president's speeches, the author determines the main topics of his discourse, the main concepts and values he appeals to, the main strategies and tactics he uses to reach his goals and tasks. Namely the verbalization of the significant role of the American people and America in the world order, the role of religion and moral, the image of the USSR in American society are described. Some parallels with other famous politicians are made.

Keywords: discourse, linguistic personality, strategies, tactics, linguistic-discursive features, stylistics, evil empire.

[...] I won a nickname, «The Great Communicator». But I never thought it was my style or the words I used that made a difference: it was the content.

I wasn't a great communicator, but I communicated great things [...].
R. Reagan

Дослідження в області комунікативної лінгвістики відкрили перспективи вивчення проблеми мовної особистості, як особистості, вираженої в мові (текстах) і через мову, і яка базується на понятті особистості, як суб'єкта відносин і свідомої спільної діяльності людей, яка визначається даною системою суспільних відносин, культурою і специфічними особливостями індивіда; як поглиблення, розвиток, насичення додатковим змістом поняття особистості взагалі.

Центральними в нашій роботі є поняття картини світу, мовної особистості, дискурсу, політичного дискурсу, а також комунікативних стратегій і тактик, які, не дивлячись на те, що інтерес до їх вивчення постійно зростає, представляють собою проблемні питання, які в достатній мірі не вирішені.

Дослідження дискурсу є порівняно недавніми та дискусійними за своєю природою. Серед різноманітних інтерпретацій та підходів до вивчення дискурсу немає жодного єдиного вірного. Багато дослідників (В. Н. Базилев, А. Н. Баранов, В. З. Дем'янков, В. І. Карасик, Ю. М. Караулов, Л. П. Крисін, П. Б. Паршин, Г. Г. Почепцов, Л. І. Скворцова, Ю. А. Сорокін, А. П. Чудінов, О. І. Шейгал та ін.) вважають, що мова, суспільство, політичне мислення, політична дія та мовленнєва форма знаходяться в тісній взаємодії, тим самим визнаючи політичний дискурс, жанрову різновидність дискурсу об'єктом міждисциплінарних досліджень. Так, вивченням політичного дискурсу займаються політологи, психологи, філософи, соціологи, економісти, спеціалісти з теорії комунікації, лінгвісти. Останні у своїх дослідженнях торкаються різних аспектів проблематики політичного та передвиборчого дискурсу: лексико-стилістичних особливостей промов [3; 4; 5], мовної системи в когнітивній парадигмі та феномену метафоризації в політичному дискурсі [1; 2], специфіки парламентських дебатів [2; 4], передвиборчого дискурсу програм новин [8], дискурсивного портрету політика [6; 9], когнітивних аспектів дискурсу влади [9; 7].

Актуальність дослідження обумовлена доцільністю аналізу дискурсу політичних лідерів США, зокрема Рональда Рейгана, в аспекті лингводискурсивного наповнення, що відбиває динаміку відповідних структурних складових англійської мови. Політичний дискурс у максимальній відповідності віддзеркалює мовні тенденції, що превалюють на певному етапі соціально-політичного, наукового та культурного розвитку.

Новизна дослідження визначається розглядом мовної особистості Р. Рейгана як складної цілісної єдності, як взаємопов'язаної сукупності різноманітних психолінгвістичних та лінгвокультурних характеристик, виявлених на базі його мовотворчої та суспільно важливої діяльності, яка свідчить про високий ступінь його риторичної компетенції. З точки зору теорії маніпуляції промови Рейгана розглянути як ефективний механізм управління державою в історично складний період.

Журнал «**Times**» назвав його одним з найуспішніших політичних лідерів та революціонерів ХХ століття поряд з Вінстоном Черчиллем, Махатма Ганді та Мартіном Лютером Кінгом. Багато політологів вважають, що жоден інший президент після Франкліна Д. Рузвельта не здійснив більшу кількість змін в американській політиці, ніж 40ий президент США. Біограф Рейгана Едмунд Морріс назвав його історичним романтиком. На початку свого першого президентського терміну Рейган заявив, що лібералізм потерпів банкрутство, держава перестала бути засобом для вирішення проблем, натомість сама перетворилася на проблему. Перетворення, які здійснив Рейган, часто називають «консервативною революцією», а економічні реформи «рейганомікою». В американському контексті консерватизм означає відміну державних замовлень, зниження витрат державного апарату, зниження податків, урівноважений державний бюджет, вільну гру ринкових сил. Однак така розважлива економічна політика неодмінно супроводжується поверненням до «доброї старої моралі», виступами проти абортів, гомосексуалізму та порнографії з неминучими перекосами під час «полювання на відьм».

Більш за інших президентів сучасності, Рональд Рейган намагався ефективно використовувати моральні важелі, виголюючи свої президентські промови. Він намагався переконати публіку, що його власні цінності та сприйняття особистої відповідальності та правильного суспільства були вірними. Іншими словами, він намагався змінити мораль американців.

Усі президенти приділяють належну увагу серцям та розуму американців, але в більшості випадків риторика для них є засобом лобювання своїх власних законодавчих ініціатив. Для Рональда Рейгана політика підпорядковувалася риторичі. Політика була важлива, тому що вона підсилювала ті моральні зміни, яких намагався досягти Рейган за допомогою сили слів. Рейган був переконаний, що саме підвищення морального рівня пересічних громадян Америки є запорукою подальшого розвитку США. Усі красномовні промови Рейгана, які певною мірою нагадували проповіді, мали центральну ідею, яка пояснювала усю діяльність президентської адміністрації. У Білла Клінтона такою ідеєю була економіка, у Франкліна Д. Рузвельта – політика «**Нового Курсу**». Центром промов Рейгана була мораль – особиста філософія, згідно з якою американці планували життя та цінності, на яких базувалася їхня поведінка та їхній життєвий вибір. Центральною ідеєю моральних переконань Рейгана було визнання людини як господаря власної долі. Для Рейгана, особиста свобода та відповідальність були основою надії, а надія була ключем до життєздатності та сміливості Америки.

Рональд Рейган був президентом з певною місією, яка полягала у розвіюванні песимізму та занепокоєння, яке панувало серед американців після бурхливих 60х та 70х років. Одного разу він написав начальнику свого штабу Джеймсу Бейкеру: «за останні чотири роки найважливіша річ, яку нам вдалося відродити у Америці, це відчуття оптимізму» [10].

Виключна роль американського народу в тогочасному світі є однією з ключових тез промов президента Рейгана. Він підносить значимість кожного громадянина через вказівку на те, що саме вони є запорукою процвітання, тим самим підпитуючи та примножуючи ту саму «велич» США: «[...] *we're too great a nation to limit ourselves to small dreams. [...] let us begin an era of national renewal. Let us renew our determination, our courage, and our strength. And let us renew our faith and our hope*». Використовуючи тактику заклику, Р. Рейган викликає у аудиторії позитивні емоції, що допомагає підсилити думку про важливість моральних цінностей та наслідування закону Господа.

Релігійність американців особливо важлива для Рейгана. Закликаючи відновити традицію молитви у школі, виступаючи за права ненароджених дітей, президент привносить до своїх промов певні риси проповідей. Бог – основа та джерело омріяної свободи, американці – нація, яка ходить під Богом («*We are a nation under God, and I believe God intended for us to be free*»). Не дивно, що промови Рейгана насичені біблеїзмами, оратор часто цитує Священний текст, переказує притчі та спонукає своїх слухачів до молитви.

Реалізуючи стратегію переконання через використання тактики ілюстрування, Рейган співставляє істинні цінності, на які орієнтуються американці, та дії, які більшість відхиляє та осуджує: «*One recent survey by a Washington-based research council concluded that Americans were far more religious than the people of other nations; 95 percent of those surveyed expressed a belief in God [...]. And another study has found that an overwhelming majority of Americans disapprove of adultery, teenage sex, pornography, abortion, and hard drugs. And this same study showed a deep reverence for the importance of family ties and religious belief*». Лексичний повтор одиниць «*religious*» та «*beliefs*», а також вигідне порівняння американців з іншими націями, яке підсилене вживанням прийменника «*far*» перед порівняльним ступенем прикметника «*religious*», допомагає укорінити у свідомості аудиторії думку про релігійність американців, а також викликати почуття гордості за свою країну. Посилання на авторитетне джерело – «*Washington-based research council*» – підвищує рівень довіри до своїх слів, які перетворюються на беззаперечні факти. Логічним підтвердженням думки є протиставлення понять, не сумісних з традиційними американськими цінностями (*adultery, teenage sex, pornography, abortion, hard drugs*) морально прийнятним (*family ties and religious belief*). Гіперболізація численності американців, які живуть за заповідями Божими (*a huge majority, an overwhelming majority*) створює гнітючий ефект та надає більш емоційного наповнення словам президента.

Особливою популярністю набула промова Р. Рейгана перед Національною асоціацією євангелістів США 8 березня 1983 року. В ній президент охрестив Радянський Союз «*Імперією зла*» і оголосив своєю головною задачею боротьбу з нею. Як і будь-яке політичне кліше ворогуючих політичних систем, даний вираз став пропагандистським прийомом психологічної війни між США та СРСР у розпал Холодної війни і тільки загострило боротьбу між ними. Метою даного виступу було налаштувати громадськість проти СРСР, як країни, яка переступає усі закони Господа, яка є осередком зла на землі і таким чином загрожує усьому світові.

Антитеза США – СРСР, яка представлена опозицією лексичних одиниць з позитивним (*pride, glory, equal rights, hopes fulfilled and dreams made into reality*) та негативним значенням (*the phenomenology of evil, the doctrine of sin, ethnic and racial hatred, aggressive impulses of an evil empire, annihilation*) дозволяє оратору підкреслити славне минуле США та на фоні позитивного образу контрастніше представити СРСР як осередок зла. Це дозволяє Р. Рейгану створити яскравий образ противника, викликавши у свідомості аудиторії велику кількість негативних асоціацій зі словами «гріх» та «зло» через негативну конотацію, яку ці слова мають.

Негативне ставлення до СРСР викликає також і метафоричний опис життя радянських громадян. Розглянемо наступний приклад: «[...] *let us pray for the salvation of all of those who live in that totalitarian darkness. Pray they will discover the joy of knowing God*». Лексичний повтор одиниць «*pray*» діє на аудиторію гіпноотично та навіює думку про те, що лише молитвами можна допомогти стражденим. Використання іменника «*salvation*» у поєднанні з перифразом, який означає радянський народ («*those who live in that totalitarian darkness*»), припускає, що радянські люди гинуть у власній державі. Перифраз «*totalitarian darkness*», який уособлює СРСР, володіє високою емоційною насиченістю через семантику лексичних одиниць, які його формують: «*totalitarian – a political system in which those in power have complete control and do not allow people freely to oppose them*» та «*darkness – from dark – arising from or showing evil traits or desires, evil*».

Разом з тим, на контрасті з безкінечною темрявою радянського життя, постає Америка та американський народ, які протистоять «злу», запалюючи «смолоскип свободи» для усіх людей на землі: «*Especially in this century, America has kept alight the torch of freedom, but not just for ourselves but for millions of others around the world*». Метафорична репрезентація духовної ролі Америки на світовій арені направлена на безпосереднє представлення глобальної мети США – сприяти розповсюдженню та підтриманню свободи в світі та моральному пробудженню. Опозиція «*свобода для себе*» – «*свобода для всіх*» підкреслює альтруїзм та глобальність цілей США, підвищуючи повагу аудиторії до своєї країни та цілей, які ставить перед собою уряд. Цікаво, що той самий метафоричний образ знаходимо у дискурсі прем'єр-міністра Великої Британії Маргарет Тетчер. Звітуючи про виконання програми своєї партії, Тетчер заявляє про виключну роль Консервативної партії у зруйнуванні залізної завіси: «[...] *the torch we lit in Britain which transformed our country, the torch of freedom that is now the symbol of our Party, became the beacon that has shed its light across the Iron Curtain into the East*».

Тактика інтеграції, як складова стратегія кооперації, виражається у прагненні Рейгана показати, що саме єднання народу, уряду і президента – основа розквіту держави. Тут президент також робить акцент на релігії та моральних цінностях: «[...] *there were two great triumphs, two things that I'm proudest of. One is the economic recovery, in which the people of America created—and filled—19 million new jobs. The other is the recovery of our morale. America is respected again in the world and looked to for leadership*». Семантика використаних лексичних одиниць (*great triumphs, I'm proudest of*) несе потужний позитивний заряд та дозволяє слухачеві осягнути величезні масштаби успіху.

Іменник «*recovery*» часто застосовується політиками, коли йдеться про дієвість проведених ними реформ, внаслідок яких економіка країни виходить з кризи. Один з попередників Р. Рейгана, Ф.Д. Рузвельт способом для подолання глибокої економічної кризи запропонував політику «Нового курсу» («*New Deal*») і саме з початком свого президентства Рузвельт пов'язує початок періоду відновлення («*recovery*»): «*You all know the history of recovery, beginning in 1933, and progressing ever since*». Особливо цікавим видається той факт, що окрім терміну «*recovery*», який асоціюється саме з фізичним одужанням від хвороби, спостерігалася тенденція до вживання Рузвельтом, тривалий час хворої людини, великої кількості інших так званих медичних метафор.

Говорячи про власні успіхи і досягнення, а також висловлюючи плани на майбутній розвиток держави, політик застосовує тактику дискредитації опонента, критикуючи політику попередників за допомогою прийому гри слів або каламбуру. Так, далеко до свого президентства, займаючи лише крісло у Республіканській партії, у промові на підтримку кандидата у президенти Баррі Голдвотера «*A time for choosing*» (1964) програму попередників оратор називає «[...] *a program that takes from the needy and gives to the greedy [...]*». І додає: «*They've just declared Rice County, Kansas, a depressed area. Rice*

County, Kansas, has two hundred oil wells, and the 14,000 people there have over 30 million dollars on deposit in personal savings in their banks. And when the government tells you you're depressed, lie down and be depressed». Вживання лексичних одиниць з негативною конотацією («depressed»), їх багаторазові повтори, а також використання тактики ілюстрування за допомогою статистичних даних безумно виконують головну функцію: занижують рівень довіри виборця до опонента оратора.

Прийом каламбуру трапляється у нагоді Р. Рейгану і в іншій ситуації. Намагаючись виправдати свої дії з приводу відмови заморозити ядерні проекти, президент застосовує тактику апологізації, як складову стратегії позиціонування. Він аргументує це тим, що в 40-50х роках Захід відмовився від монополії на ядерну зброю та готовий підтримати ідею роззброєння. Відмова СРСР від скорочення озброєння, в тому числі ядерного, може поставити спокій усього світу та США під загрозу, зробивши їх беззахисними перед агресією Союзу. Це повністю виправдовує непримириму позицію США з цього приводу: «[...] it was the West that refused to use its nuclear monopoly in the forties and fifties for territorial gain and which now proposes 50-percent cut in strategic ballistic missiles and the elimination of an entire class of land-based, intermediate-range nuclear missiles». Оратор використовує стилістичну інверсію («it was the West») для акцентування уваги аудиторії на доповненні. Таким чином, оратор підкреслює, що саме Захід проявляв ініціативу з роззброєння. Президент використовує прийом градації, описуючи об'єми використання ядерної зброї – від «скорочення» («cut») до «повної ліквідації» («total elimination») для більш переконливого доказу благородних намірів Заходу. Метафоричне використання каламбуру в наступному прикладі в свою чергу підкреслює неможливість погодитися на роззброєння, що в котре виправдовує Рейгана перед аудиторією: «I would agree to a freeze if only we could freeze the Soviets' global desires».

Для дискурсу президента Рейгана характерне неодноразове використання наказового моального дієслова «must» («they must be made to understand»), «we must find peace through strength»), а також безапеляційного «never» в якості частини прийому синтаксичного повтору, що в свою чергу говорить про рішучий настрій уряду: «[...] we will never compromise our principles and standards. We will never give away our freedom. We will never abandon our belief in God. And we will never stop searching for a genuine peace». Історії відома інша історична промова «Never Give In, Never, Never, Never», виголошена Вінстоном Черчиллем, яка стала справжнім символом боротьби нації у війні. Безперечно, Рейган, який неодноразово цитував у власних промовах Черчилля, свідомо або підсвідомо наслідував свого великого попередника, чім гаслом і головним закликом було: «[...] never give in, never give in, never, never, never, never-in nothing, great or small, large or petty – never give in except to convictions of honour and good sense. Never yield to force; never yield to the apparently overwhelming might of the enemy».

Отже, у своєму дискурсі Р. Рейгана робить акцент на моральному аспекті життя громадян США, на більшій релігійності у порівнянні з людьми інших націй і, як результат, особливій ролі американського народу в збереженні миру, світла та добра. Використовуючи метафоричні порівняння, оціночну метафоричну номінацію, конотативно забарвлену лексику, прийоми антитези, каламбуру та посилення на авторитет у поєднанні з великою кількістю повторів, оратор досягає ефективного впливу на аудиторію. Результати дослідження можуть бути використані у рамках більш масштабного дослідження мовних особистостей політичних діячів у діахронічному аспекті.

Література:

1. Баранов А. Н. Введение в прикладную лингвистику / А. Н. Баранов. – М. : Едиториал УРСС, 2001. – 360 с.
2. Баранов А. Н. Парламентские дебаты: традиции и новации. Советский политический язык (от ритуала к метафоре) / А. Н. Баранов, Е. Г. Казакевич. – М. : Знание, 1991. – 42 с.
3. Блажевич М. В. Еристика чи мистецтво суперечки / М. В. Блажевич, А. Ф. Селіванов. – К. : Либідь, 1993. – 312 с.
4. Виноградов С. И. Выразительные средства парламентской речи / С. И. Виноградов // Русская речь. – 1994. – № 1. – С. 43–48.
5. Воробьева О. И. Политическая лексика. Ее функции в современной устной и письменной речи : Монография / О. И. Воробьева. – Архангельск : Пом. гос. ун-т, 2000. – 120 с.
6. Желтухина М. Р. Комическое как средство гармонизации в политическом дискурсе / М. Р. Желтухина // Вопросы языковой политики и языкового планирования в условиях информационного общества: Тезисы докладов международной научной конференции. – Иркутск : ИГЛУ, 2001. – С. 4–47
7. Лассан Э. Дискурс власти и инакомыслия в СССР: когнитивно-риторический анализ / Э. Лассан. – Вильнюс : Изд-во Вильнюс. ун-та, 1995. – 232 с.
8. Мартыненко Н. Г. Субъективизация новостийного дискурса аналитических программ ТВ / Н. Г. Мартыненко // Проблемы речевой коммуникации : Межвуз. сб. науч. тр. – Саратов: Изд-во Саратовского университета, 2000. – С. 113–118.
9. Шаховский В. И. Категоризация эмоций в лексико-семантической системе языка / В. И. Шаховский. – М.: Издательство ЛКИ, 2008. – 208 с.
10. Presidential speechwriting: from the New Deal to the Reagan revolution and beyond / edited by Kurt Ritter and Martin J. Medhurst, 2004. – p. 195.

УДК 371.315:811.111

К. С. Матвеева,

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ОСОБЛИВОСТІ ДІЛОВОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ОСНОВНОГО ЗАСОБУ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ

У статті розглянуто особливості ділової англійської мови як основного засобу професійного спілкування фахівців економічного профілю, а саме специфіку лексики, граматики, синтаксису та дискурсу. Виділено особливі ознаки, що характеризують професійне спілкування фахівців економічного профілю. Встановлено мету та завдання ініціативного професійного спілкування фахівців економічного профілю.

Ключові слова: ділова англійська мова, професійне спілкування фахівців економічного профілю, сфери професійного спілкування, ініціативна комунікативна діяльність фахівців економічного профілю.

ОСОБЕННОСТИ ДЕЛОВОГО АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА КАК ОСНОВНОГО СРЕДСТВА ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБЩЕНИЯ СПЕЦИАЛИСТОВ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ПРОФИЛЯ

В статье рассмотрены особенности делового английского языка как основного средства профессионального общения специалистов экономического профиля, а именно специфику лексики, грамматики, синтаксиса и дискурса. Выделены особые признаки, которые характеризуют профессиональное общение специалистов экономического про-